

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ ՄԱՍԻՆ

ԽՍՀՄ Պաշտպանության ժողովրդական կոմիսար,
Խորհրդային Միության մարշալ ընկ. Կ. Յե. վարո-
շկովի գեկուցումը ԽՍՀՄ Գերագույն Խորհրդի վոչ-
հերքական Չորրորդ սեսիայում 1939 թ. ոգոստո-
սի 31-ին

Պ Ե Տ Հ Ր Ա Տ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ ● 1939

355

4-86

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ, ՄԻԱՑՆՔ

355
4-86. 48

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ
ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՐԵՆՔԻ
ՆԱԽԱԳԾԻ ՄԱՍԻՆ

ԽՍՀՄ պաշտպանության ժողովրդական
կոմիսար, Խորհրդային Միության մարշալ
բնկեր Կ. Յե. Վորոշիլովի զեկուցումը

ԽՍՀՄ Գերագույն Խորհրդի վոչ-հեքթական
2-րդորդ Սենիայում 1939 թ. ոգոստոսի 31-ին

0004
22

Պ Ե Տ Հ Ր Ա Տ

ԲՈԼՆԵՐԱԿԱՆ ԴՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ • 1939

12 AUG 2013

40.534

О ПРОЕКТЕ ЗАКОНА О ВСЕОБЩЕЙ
ВОИНСКОЙ ОБЯЗАННОСТИ

Доклад народного комиссара обороны
СССР маршала Советского Союза

тов. К. Е. Ворошилова

Аргмиз—Издательство полит. литературы
Ереван, 1939

4360
39

Հայերեն թարգմանության խմբագիր Անդ. Գազարյան
Տեխն. խմբագիր Ա. Խաչատրյան
Ծրագրիչ Վ. Զիդեյան
Կոնտրոլ սրբագրիչ Լ. Արուսյան

Դրավիտի լիազոր № 4—2471, հրատ. 741

Պատվեր № 183, տիրաժ 10.000

Թղթի չափեր 82×105¹/₃₂ (51.200 տպ. նիշ 1 տպ. մամուլում)

1 տպ. մամուլ, ¹/₂ թերթ թուղթ.

Հանձնվել է արտադրության 8 IX 1939 թ.

Ստորագրվել է տպագրելու 16 IX 1939 թ.

Գինը 15 կ.

Պետհրատ—Քաղաքական գրականության հրատարակչության
տպարան, Յերևան, Ալլահվերդյան № 65

Գերադույն խորհրդի ընկեր գեպուտատներ.

ԽՍՀ Միության ժողովրդական Կոմիտեների խորհուրդը ձեր քննարկմանն է ներկայացրել «Բնդիւնուր գինվարական պարտականության մասին» որենք-նախագիծը: Այդ որենքի կենսական անհրաժեշտությունը թեւադրված է ամենից առաջ մեր Ստալինյան Սահմանադրության կողմից, մեր գրույթների հետ ներկայումս գոյություն ունեցող որենքը մեր չհակասություն մեջ է:

Ստալինյան Սահմանադրության 132-րդ հոդվածն ասում է.

«Ընդհանուր գինվորական պարտականությունն որենք է հանդիսանում» և ապա.

«Ձինվորական ծառայությունը Բանվորա-Գյուղացիական Կարմիր Բանակում ԽՍՀՄ-ի քաղաքացիների պատվավոր պարտականությունն է»: Մինչդեռ գործող որենքի առաջին հոդվածը խրախուսում է այսպես.

«... ԽՍՀ Միության պաշտպանությունը զենքը ձեռքին իրականացնում են միայն աշխատավորները: Վոչ-աշխատավորական տարրերի վրա դրվում է ԽՍՀ Միության պաշտպանությանը սպասարկելու ուղղությամբ այլ պարտականությունների կատարումը»:

Բացի դրանից, նոր որենք հրատարակելու անհրա-

Ժեշտությունը բոլորում է նաև այն փոփոխությունները, վորոնք վերջին ժամանակներս կատարվել են մեր ժողովրդի ու պետության զարգացման մեջ:

«Պարտադիր զինվորական ծառայության մասին» որենքն ընդունվել էր Կենտրոնական և Ժողովրդական կոգմից 1930 թվի ոգոստոսի 13-ին, այսինքն՝ ուղիղ 9 տարի սրանից առաջ:

Այդ ժամանակվա ընթացքում խորհրդային ժողովուրդը, Լենինի—Ստալինի կուսակցության ղեկավարությամբ, մեծագույն հաջողություններ է ձեռք բերել աշխատավորների պետության կազմակերպման ու ամրապնդման և խորհրդային Միության մեջ սոցիալիզմ կատարելու գործում:

Շահագործող դասակարգերը մեր յերկրում այժմ վերջնականապես լիկվիդացիայի յեն յենթարկված, և բանվորները, կոլտնտեսականներն ու խորհրդային ինտելիգենցիան անխղճ լիորեն համախմբվել, միասնական, ընդհանուր աշխատանքային ճակատ են կազմել:

Մեր յերկրը սոցիալիզմ կառուցող յերկրից վերածվել է հաղթանակած սոցիալիզմի յերկրի: Սոցիալիզմի հաղթանակները հնարավոր դարձրին խորհրդային քաղաքացիներին լիակատար իրավահավասարությունը, վորն ամրապնդված է Ստալինյան Սահմանադրությամբ: Այս ամենը և շատ ուրիշ բաներ խիստ կերպով փոխել են այն սոցիալ-քաղաքական հիմքը, վորի վրա ինքն տարի սրանից առաջ կառուցվել էր ներկայումս գործող «Պարտադիր զինվորական ծառայության որենքն»:

Այդ ժամանակվա ընթացքում արմատական փոփոխություններ են կատարվել նաև մեր պետության գլխավոր ուժերի բուն շինարարության, կազմակերպ-

ման ու կոմպլեկտավորման մեջ: Բալական և մատնանշել, վոր խաղաղ ժամանակվա Բանակի և Ռազմա-Մովային Նավատորմի թվական կազմը վերջին ինքն տարվա ընթացքում աճել է ավելի քան 3,5 անգամ:

Հարևանցիորեն տեղին եմ համարում նշել, վոր Կարմիր Բանակի և Ռազմա-Մովային Նավատորմի թվական աճը լիովին համապատասխանում է միջազային այն իրադրությանը, վորը մեր կառավարությունը, կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեն և ընկեր Ստալինը միշտ ուշադիր ու հանգամանորեն ուսումնասիրում են, հաշվի առնելով նրա բոլոր առանձնահատկություններն ու զիդդագները: (Բուռն, յերկարատև ծափահարություններ: Բոլորը վոտֆի յեն կանգնում):

Մեր պետությունը, ընկերներ, հատուկ տիպի յե և միակն է աշխարհում: Այն շրջապատված է կապիտալիստական աշխարհի մեկ թշնամի պետություններով: Ուստի սոցիալիզմի յերկրի պաշտպանությունը կարող է հույս դնել միայն իր սեփական ուժերի և ռեսուրսների վրա: Հասկանալի յե, վոր մեր կուսակցության հանճարի և մեր յերկրի ղեկավարի—մեր Ստալինի խորաթափանցությունը սոյիդ դումարելի յե հանդիսանում մեր հայրենիքի պաշտպանության ուղղությամբ կիրառվող ձեռնարկումների դումարի մեջ: (Բուռն, յերկարատև ծափահարություններ: Բոլորը վոտֆի յեն կանգնում):

Բանակի և Նավատորմի թվական աճմանը զուգընթաց՝ աճել ու զարգացել են նաև այն ռազմական տեխնիկան ու սպառազինումը, վորոնցով հաղեցված են մեր զինված ուժերը: Այդ մասին դուք բոլորը, ընկեր ղեպուտատներ, լավ իրազեկ եք դարձված, և

յիս ինձ թույլ կտամ միայն մի քանի թվական տեղեկանքներով հիշեցնել այդ մասին:

Համեմատելով կարմիր Բանակի և Ռազմա-Ճովային Նավատորմի մարտական տեխնիկայի առաջադիմությունն իննը տարվա ընթացքում, ստանում ենք հետևյալ պատկերը: յեթե 1930 թիվը վերցնենք իրեն 100%, ապա մենք ստանում ենք հետևյալը:

Տանկեր՝ 1930 թվին յեղել և 100%, այժմ յես նույնիսկ անհարմար եմ զգում հիշատակել թիվը, ուստի յես փոխեմ տոկոսները կհիշեմ, այլ կտամ, թե քանի անգամ և ամուս կատարվել, — մենք տանկեր ունենք 43 անգամ ավելի: (Բուռն, յերկարատև ծափահարություններ: Դաիլինից բացկանչություններ՝ «Կեցցե՛ր Լենինի—Ստալինի կուսակցությունը: «Ուսա՛ր, ընկերներ»): Բուռն ծափահարություններ):

Ինքնաթիռներ 1930 թվին՝ 100%, այժմ 656 %, այսինքն՝ ամուս 6,5 անգամ:

Մանր, միջին ու թեթև հրետանի՝ 1930 թվին յեղել և 100 %, այժմ՝ 692 %, կամ համարյա 7 անգամ ավելի:

Փոքր կալիբրանոց հակատանկային ու տանկային հրետանի 1930 թվին 100%—ի փոխարեն այժմ մենք ունենք 70 անգամ ավելի: (Ծափահարություններ):

Ձեռքի և հաստոցավոր փնդացիներ 1930 թվին 100%—ի փոխարեն այժմ մենք ունենք 539%, կամ համարյա 5,5 անգամ ավելի:

Յուրաքանչյուր մարտիկին ընկնող մեխանիկական ձիու ուժ 1930 թվին, այն ժամանակվա թվական կազմի համեմատությամբ, մենք ունեցել ենք 3,07: Ներկայումս, յերբ թվական կազմը, ինչպես յես արդեն տեսցի, աճել և ավելի քան 3,5 անգամ, մենք ունենք

յուրաքանչյուր մարտիկին ընկնող լրիվ 13 ձիու ուժ: (Ծափահարություններ):

Ռազմա-Ճովային Նավատորմի տոննաժը 1930 թվին 100%—ից ներկայումս աճել և 130%, այսինքն՝ մենք այժմ ունենք 230 %:

Կարմիր Բանակի և Նավատորմի թվական կազմի, սպորտադինամի և ռազմական տեխնիկայի աճումն արմատապես փոխեց մեր պաշտպանությունն ներքին ստրուկտուրան և կազմակերպական կառուցվածքը: Դրան համապատասխան՝ մեծ փոփոխություններ են կատարվել զորքի զանազան տեսակների և առանձին ռազմական մասնագիտությունների հարաբերակցություն մեջ: Յերեսն են յեկել մեծ թվով նոր զինվորական օրգանիզմներ ու զորական միավորումներ և, հետևապես, նաև նոր մասնագետներ: Բանակում և Նավատորմում թվական տեսակետից, քաղաքականապես և իր մասնագիտական վորակավորմամբ ուժեղ կերպով աճել և պետկազմը, մեր պաշտպանության այդ մշտական ու ամենաարժեքավոր կապիտալը: Միաժամանակ բարդացել են շարքային և, մանավանդ, պետկազմի ծառայության պայմանները:

Մեր Բանակը և Նավատորմը, վորոնք հազեցած են մարտական ամենարարդ տեխնիկայով և ամեն տեսակ մեքենաներով ու մեխանիզմներով, այժմ, ավելի քան անցյալում, պահանջում են հսկայական քանակություն շարքային ու պետկազմի բարձրորակ մասնագետներ: Հատկապես՝ պետկազմի:

Թվարկված բոլոր պայմանները, ինչպես և շատ այլ պայմաններ, «Պարտադիր զինվորական ծառայություն» գործող օրենքը, Իհարկե, չեր կարող հաշիվ առնել, ուստի և այն յենթակա յես նոր օրենքով փո-

խարխլելու: Սակայն, յես կարծում եմ, մենք չենք
զանգառովի, վոր խորհրդային կյանքը, մեր պետու-
թյան և նրա գինված ուժերի բուռն զարգացումն առաջ
են անցել գործող որենքից, մանավանդ, վոր Կարմիր
Բանակն ու Ռազմա-Մովային Նավատորմը լիովին ար-
տացուիլ են մեր հայրենիքի մեծ նվաճումները: Մեր
պետության պաշտպանական ձեռնարկումների մեջ, սո-
ցիալիզմի գինված ուժերի կառուցման մեջ, ինչպես
հայելու մեջ, արտացուցված է հզոր խորհրդային ժողո-
վրդի հաղթական յերթը Լենինի—Ստալինի կուսակ-
ցության ղեկավարութեամբ, մեծ Ստալինի իմաստուն
առաջնորդութեամբ: (Բուռն, յերկարատև ծափախա-
րություններ: Բացականչություններ՝ «Կեցցե՛ր ընկեր
Ստալինը, ուռա՛») :

Այս իննը տարվա ընթացքում տարբեր ժամանակ-
ներում ընդունված են յեղել պաշտպանութեանը վերա-
բերող առանձին շատ որենքներ ու վորոշումներ, վո-
րոնք անհրաժեշտ են ավելի սերտորեն կապակցել հիմ-
նական գինվորական որենքի հետ:

Այսպես, որինակ.

Այդ ժամանակվա ընթացքում գինվորական կոչում-
ներ մտցվեցին Բանակի, Ռազմա-Մովային Նավատոր-
մի, սահմանապահ ու ներքին զորքերի ամբողջ պետ-
կագմի համար: Այս միջոցառումն ուժեղ չափով նպաս-
տեց Բանակի պետկագմի կադրերի ամբապնդմանն ու
կազմակերպմանը, այն վորոշեց մեր հրամանատարա-
կան կազմի ղեմքը, նպաստեց պետկագմի կողմից ծա-
ռայությունն անցնելու և ծառայության կարգով առաջ
քաշվելու գործի բարելավմանը:

Զինվորական գործը սովորած կոնտինգենտների ընդ-
հանուր թիվն ավելացնելու նպատակով, 1936 թվին,

Ֆենադործկոմի վորոշմամբ, իսկական գինվորական ծա-
ռայության զորակոչային հասակն իջեցվեց յերկու տա-
րով, այսինքն՝ 21-ից 19 տարեկան:

Կարմիր Բանակի կառուցման, կոմպլեկտավորում-
ների և այդ հիման վրա շարքային ու պետկագմի կող-
մից ռազմական ուսուցումն անցնելու այսպես կոչված՝
տերիտորիալ սխտեմը լիովին լիկվիդացիայի յես յեն-
թարկված: Մեր ամբողջ բանակն այժմ կառուցվում,
ուսուցանվում և դաստիարակվում է կադրային հի-
մունքներով:

Սրանից մեկ տարի առաջ կատարվեց գինվորական
վարչության տեղական որդանների արմատական վերա-
կառուցում, վորոնք մինչ այդ կազմակերպորեն սեր-
տորեն միահյուսվում էյին Բանակի տերիտորիալ սխ-
տեմի հետ:

Ներկայումս ստեղծված են ինքնուրույն գինկոմատ-
ներ՝ ավտոնոմ հանրապետություններում, յերկրամա-
սերում ու մարզերում, ավտոնոմ մարզերում ու քա-
ղաքներում:

Ծրվանային գինվորական կոմիտաթիտների ցանցն
ընդարձակված է ավելի քան յերեք անգամ, վորն զգա-
լիորեն բարելավեց գինատարտների հաշվառման, ինչ-
պես նաև հերթական զորակոչի սխտեմը և լիովին ա-
պահովում է զորակոչն ըստ մորիլիդացիայի:

Ընդունված է գինատարտների հաշվառման նոր
սխտեմ:

Հաշվառման նոր կարգը կապված է քաղաքներում՝
անձնադրային սխտեմի հետ, դյուղական վայրերում՝
ծխամատյանների հետ:

Ամբողջ գինվորական ստորին հաշվառումը գրված
է քաղաքներում՝ ԲԳ միլիցիայի բաժանմունքների

վրա, գյուղական վայրերում՝ գյուղական և ավանային խորհուրդների վրա:

Ուսանողների այսպես կոչված՝ բարձրագույն արտագորային պատրաստությունը, վորը գոյություն ուներ առաջ և վորի միջոցով մենք պատրաստում եյինք պահեստի պետկազմ, վորպես իրեն վոչ լրիվ չափով արդարացնող, — վերացված է:

Ավելացված են Ռազմա-Մովային Նավատորմում ծառայության ժամկետները, վորոնք այժմ ամբողջապես մտել են նոր որինազծի մեջ:

Ընկե՛ր գեպուտատներ.

Ձեր քննարկմանն առաջարկված որինազիծը, սերտորեն կապված լինելով մեր Ստալինյան Սահմանադրության հետ, նաև հաշիվ յե առնում Բանակի և Նավատորմի կյանքում կատարված այն բոլոր փոփոխությունները, վորոնց մասին յես այստեղ զեկուցեցի:

Թույլ տվեք ինձ համառոտակի կանգ առնել նոր որինազծի հիմնական ու սկզբունքային հարցերի վրա:

ՈՐԵՆՔԻ ԱՆՈՒՆԸ: Առաջարկվում է ներկայումս գործող «Պարտադիր զինվորական ծառայության մասին» որենքի փոխարեն՝ նոր որենքը, մեր Սահմանադրությանը համապատասխան, անվանել «Ընդհանուր զինվորական պարտականության որենք»:

ԻՍԿԱԿԱՆ ԵՄԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ: Որինազիծը նախատեսում է իսկական ծառայության ժամկետը ցամաքային զորքերի և Ռազմա-Ուղային Ուժերի զորամասերի կրտսեր հրամանատարների համար ավելացնել 2-ից մինչև 3 տարվա: Նույն այդ 3 տարի ժամկետը նախատեսվում է Ռազմա-Ուղային Ուժերի զորամասերի ամբողջ շարքային կազմի, ներքին զորքերի կրտսեր հրամանատարների համար և ցամա-

քային սահմանապահ զորքերի շարքայինների ու կրտսեր հրամանատարների համար: Սահմանապահ զորքերի նավերի վրա ծառայության ժամկետ սահմանվում է 4 տարի:

Յես կարծում եմ, վոր առանձնապես հարկ չկա ապացուցել զինվորական ծառայողների հիշյալ կատեգորիաների իսկական զինվորական ծառայության ժամկետներն ավելացնելու ծայրահեղ անհրաժեշտությունը: Ժամանակակից բանակն իրենից ներկայացնում է, յեթե կարելի յե այսպես արտահայտվել, չափազանց բարդ, ամեն տեսակի ու բարդ մեխանիզմներով և սպառազինմամբ խիստ հագեցած մի կոմբինատ: Վոչ միայն անդրապետ, այլ նույնիսկ լավ դրագետ մարդը, վորը չի անցել սխտեմատիկ, հիմնավոր ու յերկարատև ուսուցում, այժմ չի կարող եֆեկտիվ կերպով կատարել նույնիսկ հասարակ մարտիկի ֆունկցիաները հատուկ զորամասերում. որինակ՝ կապավորի ֆունկցիաները, ել չենք խոսում կրտսեր պետկազմի մասին, վորը զինված ուժերի հիմքն է հանդիսանում:

Ահա թե ինչու յե առաջարկվում ավելացիայի մեջ և սահմանապահ զորամասերում ավելացնել շարքային կազմի ծառայության ժամկետները:

Ըստ ներկայումս գործող որենքի, Կարմիր Բանակի կրտսեր հրամանատարները ծառայում են շարքային կարմիր-բանակայիններին համահավասար՝ 2 տարի:

Յերկամյա ժամկետը կրտսեր հրամանատար պատրաստելու և նորմալ ոգտադործելու համար միանշամայն անբավարար է: Կրտսեր հրամանատարների պատրաստումը ծառայության առաջին տարվա ընթացքում կատարվում է գնդային դպրոցներում և միայն ծառայության յերկրորդ տարվանից են կրտսեր հրա-

մանատարներն սկսում ղեկավարել ստորաբաժանումները: Այսպիսով, նրանց հրամանատարական ծառայության ժամկետը ներկայումս փաստորեն հաշվվում է մեկ տարի: Այսպիսի ժամկետը հրամանատարական ունակութուններ ձեռք բերելու և ամրապնդելու համար, ել չենք խոսում նորմալ ոգտազործման մասին, չառ քիչ է:

Կրտսեր հրամանատարների անընդմիջ պրակտիկ փորձը և ծառայության կարճ ժամկետը չափազանց բացասաբար են անդրադառնում մարտիկների պատրաստության վրա, վորի հետևանքով հարկ է լինում բանակում պահել ղեկավարիկ ծառայության մեջ դանդաղ մեծ թվով կրտսեր հրամանատարներ:

Բանակի կրտսեր հրամանատարների և Ռազմա-Ուժային Ուժերի կրտսեր մասնագետների ծառայության ժամկետի ավելացումը մինչև 3 տարվա՝ մեզ հնարավորություն կտա հրաժարվել ղեկավարիկների ինստիտուտից, բացառությամբ այն վո՛չ մեծաթիվ ղեկավարիկների, վորոնք անհրաժեշտ կլինեն վաշտերի, մարտկոցների, եսկադրոնների ավազների պաշտոնների համար, և վորոչ մասնագետների: Բացի դրանից, միևնրումի հասցվելու չափ կրճատելով ղեկավարիկ կրտսեր հրամանատարների թիվը, մենք հնարավորություն կունենանք արագացնելու լավ պատրաստված կրտսեր հրամանատարների պահեստի կուտակման տեմպը, վորոնք Կարմիր Բանակին հարկավոր են մեծ թվով:

Կրտսեր հրամանատարներն ասպազա պատերազմի մեջ կխաղան ամենաառաջնակարգ և կարևորագույն դեր:

ԶՈՐԱԿՈՉԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱԿԻ ՄԱՍԻՆ: Ըստ գործող որենքի, իսկական ծառայության կանչվում են այն

քաղաքացիները, վորոնց 19 տարին լրացել է մինչև զորակոչի թվականի հունվարի 1-ը:

Վորովհետև զորակոչն սկսվում է սեպտեմբերի 1-ից, ապա փաստորեն զորակոչի ներկայանում են 19 տարեկան և 8 ամսականից մինչև 20 տարեկան և 8 ամսական յերիտասարդները:

Ըստ որինագծի (հոդ. 14) զորակոչային հասակը սահմանվում է 19 տարեկանից, իսկ լրիվ միջնակարգ դպրոցն ավարտածների համար՝ 18 տարեկանից: Ըստ վորում, հասակը հաշվվում է վոչ թե առ 1-ն հունվարի զորակոչի տարվա, ինչպես այժմ է, այլ այն ամբողջ տարվա ընթացքում, յերբ զորակոչայինը կանչվում է բանակ, այսինքն՝ հունվարի 1-ից մինչև դեկտեմբերի 31-ը:

Այսպիսով, յերիտասարդությունը իսկական գինվորական ծառայության փաստորեն կընդունվի հետևյալ հասակում՝ լրիվ միջնակարգ դպրոց չավարտածները՝ 18 տարեկան և 8 ամսականից մինչև 19 տարեկան և 8 ամսականը, իսկ լրիվ միջնակարգ դպրոցն ավարտածները 17 տարեկան և 8 ամսականից մինչև 18 տարեկան և 8 ամսականը: Հետևապես, զորակոչային հասակն իջեցվում է մեկ տարով, իսկ լրիվ միջնակարգ կրթություն ունեցող անձերի համար՝ յերկու տարով:

Նշանակում է, Բանակը և Ռազմա-Մովային Նավատորմն այս տարվանից, յեթե նոր որենքն ընդունվի, կկոմպլեկտավորվեն միջին հաշվով 19 և 18 տարեկան հասակի յերիտասարդներից:

Դրա տեանքով, մենք ստանում ենք յերիտասարդության լրացուցիչ տարեկան կոնտինգենտ՝ մեր պահեստի կադրերն ուժեղացնելու համար, վորը մեր ժամանակում չափազանց կարևոր է: Պատերազմը, յե-

Թե մեզ վիճակված է այն ճաշակել, կպահանջի մեծ քանակությամբ մարտիկներ և հրամանատարական կազմ: Մենք գիտենք, վոր պատերազմը կլինի դաժան, բայց գիտենք նաև, վոր այն մեզ համար կլինի անպայմանորեն հաղթական: (Բուռն, յերկար ժամանակ չդադարող ծափահարություններ):

Հասկանալի չե վոր, ընկե՛ր դեպուտատներ, դրա համար հարկավոր ե անդուլ կերպով, անընդհատ և հմտորեն սրտորաստվել: Այդ պայմաններում մենք մեր սոցիալիստական հայրենիքը, Մեծ Խորհրդային Ժողովրդի պատիվն ու արժանապատվությունը հաղթականորեն կպաշտպանենք բոլոր ու ամեն տեսակ թշնամիներից: Դրա համար անհրաժեշտ ե խաղաղ Ժամանակ շատ և լավ պատրաստել զինվորական ծառայողների ու զինապարտների համապատասխան կոնտինդենտներ:

Մեր յերկերը, նրա բոլոր քաղաքացիները պետք ե միշտ լինեն կազմ ու պատրաստ: Խորհրդային մարդիկ, վորոնք ուժեղ են վողով, պարտավոր են լինել Ֆիզիկապես ամուր և զինվորական գործն խմացող:

ԶՈՐԱԿՈՉՍՅՈՒՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ:
Որենքի նախադժի մեջ զգալի տեղ ե հատկացված զորակոչային հանձնաժողովների գործունեության կարգավորմանը: Ըստ գործող որենքի՝ զորակոչային հանձնաժողովների կազմի մեջ, բացի զինվորական կոմիսարից և գործկոմների ներկայացուցիչներից, մտնում են նաև պրոֆիտեթենական կազմակերպությունների, Ժողովրդական կրթության բաժինների ներկայացուցիչները, իսկ առանձին դեպքերում նաև հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները:

Ըստ որինադժի՝ զորակոչային հանձնաժողովները գործում են տեղական զինվորական կոմիտարի նախա-

գա՛ությամբ և կազմված են պետական իշխանության տեղական որդանների ներկայացուցիչներից, Ռազմա-Փովային Նավատորմի, ՆԳՖԿ, միլիցիայի ներկայացուցիչներից ու յերկու բժիշկներից:

Զորակոչն անցկացնելու պարտականությունը դրվում ե տեղական զինվորական ու քաղաքացիական իշխանությունների վրա: Ուստի զորակոչային հանձնաժողովների կազմի մեջ պրոֆիտեթյունների, Ժողովրդական կրթության բաժինների և հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ մտցնելը, իմ կարծիքով, վորեն անհրաժեշտություն չի ներկայացնում:

Զորակոչային հանձնաժողովների աշխատանքի մեջ հատուկ տեղ են դրավում բժիշկները: Բանակն ու Նավատորմն առողջ կոնտինգենտով կոմպլեկտավորելն զգալի չափով կախված ե զորակոչի Ժամանակ բժիշկների աշխատանքից: Մյուս կողմից, հիվանդության պատճառով զորակոչից առանց բավականաչափ հիմքերի ազատելը կարող ե նույնպես վնաս հասցնել պետության պաշտպանությանը: Ուստի անհրաժեշտ ե համարվում որենքի մեջ հատուկ ծանոթություն ավելացնել 23-րդ հոդվածին, վորն ասում ե.

«... Իսկական զինվորական ծառայության կանչվողներին առողջության վիճակը և ֆիզիկական պիտանիությունը վորոշելիս՝ դեպի գործն անբարեխիղճ կամ աչառու վերաբերմունք թույլ տալու համար հանձնաժողովի անդամ-բժիշկները, ինչպես նաև զորակոչիչներին բժշկական քննության յենթարկելուն մասնակից զարժրած բժիշկները քրեական պատասխանատվություն են կրում»:

ԻՍԿԱԿԱՆ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆ-
ՉԵԼՈՒ ՏԱՐԿԵՏՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ: Ըստ գոյություն ունեցող որենքի, միջնակարգ դպրոցների աշակերտ-
ներին դպրոցն ավարտելու համար տարեկանում և
տրվում մինչև 25 տարեկան, իսկ ուսանողներին՝ մին-
չև 28 տարեկան հասակը: Միջնակարգ դպրոցը յերե-
տասարեներն ավարտում են ուժորարար 18 տարեկան
հասակում: Այդ հասակն ել հենց նոր որենքով սահ-
մանվում է միջնակարգ դպրոցն ավարտածներին զին-
վորական ծառայություն կանչելու համար: Այսպիսով,
միջնակարգ դպրոցն ավարտածները պետք է հենց նույն
տարին մտնեն զինվորական ծառայության, վերոմիջ-
տե բուհ ընդունվելու համար մինչև 20 տարեկանում չի
տրվի: Տարեկանում կտրվի միայն միջնակարգ դպրոցն
ավարտելու համար, յեթե զորակոչվողը հիվանդու-
թյան կամ այլ հարգելի պատճառներով չկարողանա
միջնակարգ դպրոցն ավարտել մինչև 18 տարեկան
հասակը: Այդ դեպքում նրան տարեկանում կտրվի
դպրոցն ավարտելու համար, բայց մինչև 20 տարեկան
հասակը:

Վերոմիջտե ևս նոր որենքի միջնակարգ դպրոցն
ավարտածները պետք է սկզբում անցնեն իսկական զին-
վորական ծառայությունը և դրանից հետո միայն զնա-
բուհեր, ապա բարձրագույն ուսումնական հաստատու-
թյունների ուսանողներին տարեկանում տալու հարցն
ինքնըստինքյան վերանում է: Ներկայումս բուհերում
սովորող ուսանողների վերաբերմամբ տարեկանում
պահպանվում է նախկին հիմունքներով:

18 տարեկան հասակի յերետասարեներին միջնա-

կարգ ուսումնական հաստատությունն ավարտելուց
անմիջականորեն հետո Բանակ կանչելը բաժնակին և
նախատրամին կտա խորհրդային ինտելիգենցիայի մեծ
ներհոսում:

1939 թվին մենք զորակոչի յենք յենթարկում միջ-
նակարգ դպրոցն ավարտած մոտավորապես 145 հազար
մարդ: Այստեղ մտնում են նաև տարբեր ժամանակներ
տարեկանում ստացածները: Դա մի կարգին ջնդային դը-
րոցները, այլ և հատուկ զորամասերը: Այդ կոնտին-
գենտներից ել հենց կատարատվի պահեստի միջին
պետկադմը (կրտսեր լեյտենանտներ, լեյտենանտներ,
զինվորական տեխնիկներ և այլն) պատերազմի ժամա-
նակիս համար:

Միջնակարգ դպրոցն ավարտած անձերին իսկական
զինվորական ծառայության կանչելու այն կարգը, վոր
սահմանվում է նոր որենքով, մի միջոց է, վորն այլ
կերպ չի կարելի անվանել, քան արդարությունը վե-
րականդնելու միջոց: Յեվ իսկապես, ի՞նչ դրություն
եր մինչև այժմ: Միջնակարգ դպրոցում սովորող մար-
դիկ կարող եյին այնտեղ նստել մինչև 25 տարեկան,
իսկ ուսանողները՝ մինչև 28 տարեկան հասակը: Յեվ
հիշյալ տարիքին հասնելուց հետո միայն, այսինքն՝
իրեն կանոն, արդեն ծանրաբեռնված լինելով սեփա-
կան ընտանիքով ու տարիքով, ուսանողները կամ բուհ
ավարտած քաղաքացիները զավթե եյին հավաքակայան:
Ըստ որենքի այդ բոլոր անձերը բանակում ծառայում
եյին մեկ տարի և կոչվում եյին միամյաներ: Բանակն
իր շարքերում չա՞տ ուներ արդյոք այդ կոնտին-
գենտից: Վո՞չ, չա՞տ քիչ: Բուհեր ավարտածներն իրենց
զգալի մասով տեղավորվում եյին զանազան կարեւոր ու

վող-կարեւոր հիմնարկներում, վորտեղ հաճախ կարողանում եյին ձեռք բերել նոր տարիւնտումներ, ընդհուպ մինչև 30 տարեկան հասակը, յերբ առհասարակ ազատվում եյին զորակոչից: Դուրս եր գալիս այնպես, վոր պետութիւնը միջոցներ եր ծախսում այդ քաղաքացիներէ ուսուցման վրա, իսկ նրանք չեյին կատարում նույնիսկ իրենց քաղաքացիական պարտքը պետութեան հանդեպ, չեյին գնում կարմիր Բանակ:

Մինչդեռ մեր բանակի ե նրա տեխնիկայի զարգացմանը զուգընթաց՝ ինտելիգենտ մարդիկ բանակին հարկավոր են հսկայական թվով: Որինազիծը, ընդառաջ գնալով կարմիր Բանակին ե Ռազմա-Մովային Նաւատորմին, վերացնում ե մինչև այժմ գոյութիւն ունեցող այդ անարդարութիւնը մյուս յերիտասարդների վերաբերմամբ ե բավարարում ե պաշտպանութեան պահանջը:

ԶՈՐԱԿՈՉԻԿՆԵՐԻՆ ԸՍՏ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴՐՈՒԹՅԱՆ ՏՐՎՈՂ ԱՐՏՈՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ: Գործող որենքի համաձայն այն զորակոչիկին, վորն իր աշխատանքով պահում ե ընտանիքի մեկ կամ միքանի անաշխատունակ անդամներ, կարող ե արտոնութիւն տրվել ըստ ընտանեկան դրութեան: Այդպիսի զորակոչիկը չի ընդունվում կադրայինների շարքը, այլ հաշվվում ե արտազորային, այսինքն՝ փաստորեն ազատվում ե իսկական զինվորական ծառայութիւնից ե գտնվում ե պահեստի հաշվառման մեջ:

Գործող որենքի մեջ ընտանիք ասելով հասկացվում ե, ինչպես վոր այդ տառացիորեն ասված ե, «զանապահան աստիճանի ազգակցութեան այն անձերի ազգակցական-աշխատանքային միավորումը, վորոնք ապրում են

միասին ե վարում են մի տնտեսութիւն, կամ թե ապրում են ընդհանուր միջոցներով»:

«Ընտանիքի» այսպիսի, թող թույլ տրվի ասել, սահմանման տակ ընկնում են զորակոչիկի վոչ միայն ծնողները, կինն ու յերեխաները, այլե նրա յեղբայրները, քույրերը, պապը, տատը ե նույնիսկ զորակոչվողի կնոջ ծնողները, յեղբայրները, քույրերը, տատն ու պապը ե զորակոչվողի ու նրա կնոջ մյուս բոլոր ազգականները, հայտնի չե թե մինչև վոր պորտը (ծիծաղ), յեթե նրանք ապրել են միասին ե ստացել են զորակոչվողի ոգնութիւնը: Ընտանիքի այսպիսի հասկացողութիւնը՝ ըստ ընտանեկան դրութեան ունենալիք արտոնութեան իրավունքը վորոշելու համար, ներկայումս բացի ծիծաղից ուրիշ վոչինչ առաջացնել չի կարող:

Հարկավոր ե նկատի ունենալ, վոր մինչև 1936 թիվը բանակ կանչվում եյին 21-ից մինչև 23 տարեկան անձերը, շատ զորակոչիկներ ունենում եյին յերկուական, իսկ վոմանք հնարք եյին գտնում ունենալու նույնիսկ յերեքական յերեխա (ծիծաղ), բացի նրանց խնամքին գտնվող այլ ազգականներից: Այսպիսի պայմաններում ընտանիքում միակ աշխատող հանդիսացող անձերին տրվող արտոնութիւններն արդարացիվում եյին բացառիկ պայմաններով:

Ըստ որինազէ՛ր՝ զորակոչային հասակը, ինչպես յես արդեն ասացի, իջեցվում ե մինչև 18—19 տարւան: Զորակոչիկներին ճշող մասսան, իսկ յես կուղեւայի հույս ունենալ, վոր բոլոր զորակոչիկները՝ հարյուր տոկոսով, այժմ չեն ունենա սեփական ընտանիք: (Ծիծաղ): Այս՝ առաջին ու կարեւոր հանգամանքն

է, իսկ եւլ ամբողջ լուրջ հանգամանք եւ հանդիսանում
այն, վոր կոտնտեսային կարգի հաղթանակով եւ մեր
յերկրում գործադրութեան բացակայութեամբ խիստ
կերպով փոխվել եւ աշխատավորների բարեկեցու-
թյունը, իսկ ընտանիքն ինքն այժմ նման չե նրան,
ինչ վոր առաջ եր, եւ համեմայն դեպս նման չե այն
ծիծաղաշարժ սահմանմանը, վոր մեր որեւոր մեջ դըժ-
բախտաբար տեղ ունեւր:

Ուստի որինադիծը նախատեսում եւ, վոր ըստ ըն-
տանեկան դրութեան արտոնություններ տրվում են մի-
այն այն զորակոչիկներին, վորոնք միակ աշխատողն
են ընտանիքում եւ իրենց աշխատանքով պահում են ըն-
տանիքի յերկու անաշխատունակ անդամներ: Ըստվո-
րում, ընտանիքի անաշխատունակ անդամներ համար-
վում են՝ հայրը—60 տարեկանից բարձր եւ մայրը՝ 55
տարեկանից բարձր, կամ հայրը եւ մայրը, յեթե նրանք
1-ին եւ 2-րդ խմբին պատկանող հաշմանդամներ են,
անկախ հասակից:

Ըստ ընտանեկան դրութեան տրվող արտոնությունը
նրանումն եւ կայանում, վոր զորակոչիկն ազատվում եւ
իսկական զինվորական ծառայությունից՝ խաղաղ ժա-
մանակ, հաշվառման յենթարկվելով վորպէս յերկրորդ
կատեգորիայի պահեստային:

**ՇԱՐԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԻ ՅԵՎ ԿՐՏՍԵՐ ՊԵՏԿԱԶՄԻ
ՊԱՆԵՍՏԱՅԻՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ:** Զինվորական ուսուցում
ստացած պահեստայինների ընդհանուր կոնտինգենտի
հետագա ամբլացման համար զինվորական հաշվառման
մեջ գտնվելու ժամկետն ամբլացվում եւ տասը տա-
րով—ըստ գործող որեւոր յեղած 40 տարեկանից՝ մին-
չե 50 տարեկանը՝ ըստ նախագծի (հոդվ. 32):

Պահեստի տասը ամադ հասակները (40—50 տարե-
կան) պատերազմի ժամանակ կողտադորձվեն զլիաժո-
րապէս թիկունքային ծառայութեան համար:

Ի տարբերություն գործող որեւորից, վորի համա-
ձայն պահեստային են հաշվվում բոլոր նրանք, ովքեր
անցել են իսկական զինվորական ծառայությունը, եւ
այսպէս կոչված՝ արտադորայինները, վորոնք չեն ան-
ցել իսկական ծառայությունը,—որինադիծը պահես-
տայիններին բաժանում ե յերկու կատեգորիայի
(հոդվ. 31):

1-ին կատեգորիայի պահեստային կհաշվվեն այն
բոլոր զինվորական ծառայողները, վորոնք իսկական
ծառայություն են անցել բանակում, այսինքն՝ միան-
գամայն ուսուցված մարդիկ, իսկ 2-րդ կատեգորիայի
պահեստային՝ այն բոլոր անձերը, վորոնք բանակում
չեն ծառայել, այսինքն՝ զորակոչային կոնտինգենտի
համարվողները, յեթե այդպիսիք կլինեն, արտոնու-
թյունից ոգտվողները եւ այն զորակոչիկները, վորոնք
պիտանի յեն ճանաչվել պատերազմի ժամանակ արտա-
շարային ծառայութեան համար:

2-րդ կատեգորիայի պահեստայինների մեջ կհաշվ-
վեն նաեւ այն կանայք, վորոնք ունեն բժշկական, անաս-
նաբուժական կամ տեխնիկական պատրաստություն եւ
զինվորական հաշվառման են վերցված Պաշտպանու-
թեան ու Ռազմա-Մովային Նախաորմի ժողկոմատնե-
րի կողմից:

Պատերազմի ժամանակ որինադիծը նախատեսում
է, հարկ յեղած դեպքում, բանակ եւ նախաորմ կանչել
հիշյալ մասնադիտությունների կանանց:

Այդ տեսակետից որինադիծը գործող որենքից տարբերվում է նրանով, վոր նախատեսում է մասնադատ կանանց պարտականությունը՝ վոչ միայն պատերազմի ժամանակ բանակում ծառայելու, այլև անցնելու սահմանված վարժական հալաքները (ղինվորական հիվանդանոցներին, ինստիտուտներին, լարորատորիաներին, արհեստանոցներին և այլնին կից), նայած պահանջին և հիշյալ ժողկոմատների կողմից նախապես նշված պլաններին:

Ռազմական տեսակետից օուլորեցված կոնտինդենտների գտտումը չսուլորեցված կոնտինդենտներից, այսինքն՝ պահեստայինների բաժանումը յերկու կատեգորիայի, կապահովի զինապարտների այդ յերկու վոչ-հալասարարժեք խմբերի ալելի ճիշտ հաշվառումը և համապատասխան զինվորական պատրաստությունը խաղաղ ժամանակ, իսկ մորելիլդացիայի դեպքում կհհտացնի բանակի և նալատորմի ճիշտ կոմպլեկտավորումը:

Որինադիծը նախատեսում է վարժական հալաքների ժամկետի գլալի ալելացում զինապարտների համար:

Հալաքների ընդհանուր ժամկետներն ալելացվում են—պետկազմի համար՝ յերեք անգամ, կրտսեր հրամանատարների համար՝ համարյա հինգ անգամ, շարքայինների համար՝ 3,5 անգամ և 2-րդ կատեգորիայի պահեստայինների համար՝ 2,5 անգամ:

Բայց յեթե պահեստի մեջ գտնվելու ընդհանուր ժամկետը համեմատենք այդ նույն ժամանակի ընթացքում տեղի ունենալիք հալաքների ընդհանուր ժամկետի հետ, ապա կօտանանք հետևյալ, ամենեկն վոչ սարսափելի պատկերը.

	Պահեստում գտնվելու ընդհանուր ժամկետը	Հալաքների ընդհանուր ժամկետը
Շարքայիններ	29 տարի (21 տարեկանից մինչև 50 տարեկանը)	1 1/2
Կրտսեր հրամանատարներ	28 տարի (22 տարեկանից մինչև 50 տարեկանը)	2 տարի
2-րդ կատեգորիայի պահեստայիններ	31 տարի (19 տարեկանից մինչև 50 տարեկանը)	3 տարի
Պետկազմ	Կրտսեր լեյտենանտները, լեյտենանտները, ալադ լեյտենանտները 25 տարի Կապիտանները և մայորները 20 տարի Փոխգնդապետները և գնդապետները 15 տարի Բրիգադի հրամանատարները և ալելի բարձր 10—5 տարի	20 տարի 3 տարի

Այն հանգամանքը, վոր գանազան կատեգորիաներ ծառայությունն անցնում են վոչ-հալասարաչափ, բացատրվում է նրանով, վոր նրանք տարբեր ժամանակ

են պաշտոնաթող լինում, և ուրիշ ավելի չուտ զնան, պետք է անցնեն յերեք տարի, վորովհետև նրանք գլխաւորում են, իսկն ասած, այն մականդակի վրա, վորի վրա կանգ են առել բանակում, և մյուսները ծառայութեան սանդուղքով բարձրանալով վեր, պետք է անցնեն նույն այդ յերեք տարին, վորովհետև նրանց պարտականութիւնները բանակում զգալիորեն ավելի պատասխանատու յեն ու ավելի բարդ:

Որինադէի մեջ մատնանշվում է հալաքի միայն առաջնապետին տեղով թողնելը, իսկ նրանց փաստացի տեղով թողնելը կարող է սահմանվել ամեն տարի՝ Միութեան ժողովոմխորհի կողմից, նայած ոեալ պահանջին:

Վերապատրաստման հալաքների ընդհանուր ժամկետի ավելացումը, նպատակ ունենալով վորոշակի մականդակի վրա պահպանել զինապարտների զինվորական վորակավորումը, հանդիսանում է ծայրահեղորեն անհրաժեշտ միջոցառում: Յես արդեն ասացի, վոր ժամանակակից բանակը պահանջում է ամբողջ զինվորական անձնակազմի, այդ թվում նաև շարքային անձնակազմի մեծ վորակավորում: Մինչդեռ, վորքան ել լավ լինի պատրաստված մարտիկը կամ հրամանատարը, ժամանակի ընթացքում նրա վորակավորումը իջնում է: Ուստի պատերազմի դեպքում բանակի լիարյուն և վորակյալ ծավալումն ապահովելու համար, անհրաժեշտ է 1-ին և 2-րդ կատեգորիայի ամբողջ պահեստայիններին պարբերաբար ու հիմնավորապես վարժեցնել:

Յարական բանակի փորձը համաշխարհային պատերազմի ժամանակ, վորտեղ այսպես կոչված՝ աշխար-

հազորը չափազանց թույլ էր կամ բնավ վարժված չէր, ցույց տվեց, վոր պատերազմի ժամանակ հաղթեալ պատրաստելը քիչ էֆեկտ էր տալիս. ճակատ ելին ուղարկվում բոլորովին անպատրաստ մարդիկ, իսկ թե դա ինչով վերջացավ, դուք բոլորդ հիմնալի գիտեք:

ՊԵՏԿԱՅՍԻ ՄԱՍԻՆ: Ծառայութեան գծով պետական կազմի կազմերն ավելի ճիշտ ու ժամանակին առաջաչելու, ինչպես նաև պատերազմի ժամանակվա համար պահեստայինների կուտակումն ավելացնելու նպատակով, նրա իսկական ծառայութեան ժամկետներն զգալիորեն իջեցվում են: Ըստ գործող որենքի, լեյտենանտների և նրանց հավասարեցվածների համար իսկական ծառայութեան ժամկետ սահմանված է մինչև 40 տարեկանը, որինադէի նախատեսվում է մինչև 30 տարեկանը:

Այլադ լեյտենանտների և նրանց հավասարեցվածների համար 40 տարեկանը կգառնա 35 տարեկան, մայորների և նրանց հավասարեցվածների համար—45 տարեկան, ըստ որինադէի՝ 40 տարեկան:

Մնացած ամբողջ պետկազմի համար՝ գնդապետից սկսած ու ավելի բարձր, ըստ գործող որենքի—60 տարեկան, իսկ ըստ որինադէի գնդապետները 45, բրիգադի հրամանատարները—55, դիվիզիայի հրամանատարները և ավելի բարձր—60 տարեկան:

Որինադէի ընդհանուր է նոր զինվորական կոչումներ, վորոնք կարգերի մեր ցուցակի մեջ չկային, —փոխգնդապետ և գումարտակային ավադ կոմիսար: Այս միջոցառումը բղխում է ծառայական կարգի մի ամբողջ շարք նկատառումներից:

ՀԱՎԱՔՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿ ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁԸ ՊԱՀ-
ՊԱՆԵԼՈՒ ՅԵՎ ՈՐԱՊԱՀԻԿՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ: Գործող
որենքի համաձայն (Զինվորական ծառայողների ար-
տանությունների Որենագրքի 45 և 46-րդ հոդվածներ)
վարժական հավաքների ժամանակ ըստ աշխատանքի
տեղի լրիվ պահպանվում և բանվոր ու ծառայող պա-
հեստայինների միջին աշխատավարձը, իսկ արտադու-
րայինների (խեղական գինվորական ծառայություն
չանցածների) միջին աշխատավարձի ² 3-ը:

Որինազմի համաձայն (հոդվ. 48), ըստ աշխատան-
քի տեղի պահպանվում և բանվոր ու ծառայող բոլոր
զինապարտների, ինչպես շարքային կազմի, այնպես և
պահեստի հրամանատարների, միջին աշխատավարձի
կեսը: Բացի դրանից, որինազմով նախատեսվում և,
վոր պահեստի բոլոր հրամանատարները հավաքի ժա-
մանակվա ընթացքում և հավաքի գնալու ու վերա-
դառնալու ճանապարհի ժամանակվա ընթացքում կրն-
տանան սրական 5-ից մինչև 15 ուրբի, նախած կոչ-
մանը:

Գործող որենքի համաձայն, շարքային կազմի կոլ-
տնտեսական պահեստայինները, կրտսեր հրամանա-
տարները և արտադուրայինները հավաքների ժամանակ
վոչինչ չեն ստանում: Պահեստի կոլտնտեսական հրա-
մանատարները միայն, այսինքն՝ հավաքների կանչվող
կոլտնտեսականների աննշան մասը, Պաշտպանության և
Ռազմա-Մովային Նախատորմի Ժողկոմատներից ստա-
նում և որապահիկ: Այսպիսի կարգը զինապարտ կոլ-
տնտեսականներին դնում և բանվորների ու ծառայող-
ների համեմատությանը վատ դրության մեջ:

Ուստի որինազմը նախատեսում է այնպիսի կարգ,

վորի ժամանակ այն բոլոր կոլտնտեսականներին, ինչ-
պես պահեստի շարքայիններին, այնպես էլ հրամանա-
տարներին, վորոնք կանչվել են վարժական հավաքնե-
րի, կոլտնտեսությունը պետք և վճարի աշխուրների այն
միջին քանակության կեսը, վոր հավաքի ժամանակվա
ընթացքում կստանան զորակոչվածի հետ միևնույն
մասնազինությունն ու վորակավորումն ունեցող մյուս
կոլտնտեսականները:

Կոլտնտեսությունների ներդրավումը ժամանակա-
վորապես վարժական հավաքների կանչված զինապարտ
կոլտնտեսականների նյութական ապահովման գործին՝
և՛ ժամանակին, և՛ արդարացի միջոցառում է: Ներկա-
յումս էլ մեծ թվով լավ կոլտնտեսություններ աշխուրեր
են տալիս կոլտնտեսության զինապարտ անդամներին
այն ժամանակամիջոցի համար, յերր նրանք գտնվում
են վարժական հավաքներում: Որինազմից, այդպիսով,
միայն առաջարկում և ձևակերպել այն, ինչ շատ կոլ-
տնտեսություններ արդեն անում են:

ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՄԱՍԻՆ: Որինազմի
6-րդ գլուխը, վորը նվիրված է զինվորական հաշվառ-
մանը, որենագրական կարգով ստրապնդում և հաշվառ-
ման նոր սխեմներ, վորին մենք արդեն անցել ենք այս
տարվանից:

Ըստ ձևոնարկությունների կատարվող հաշվառման
նախկին սխեման իրեն չարդարացրեց: Զևոնարկու-
թյուններում յեղած զինհաշվառման սեղանները վատ
էլին աշխատում:

Հաճախ այնպես էր ստացվում, վոր պահեստում
գտնվող վորոչ զինապարտներ հաշվառման էլին յեն-
թարկվում միքանի ձևոնարկություններում, այդ վե-
րարկում և գլխավորապես նրանց, ում մենք իր ժա-

մանակին անվանում ելինք՝ չվոգներ, իսկ վոմանք ել ամենեւին չեյին հաշիւ առնում, վորի հետեանքով հաշվառման տեղեկութիւնների մեջ խառնաշփոթութիւն եր ստեղծվում:

Զինապարտների հաշվառման նոր սխառմը՝ ըստ րնակավայրի հատկանիշի—ըստ միլիցիայի բաժանմունքների և գյուղական խորհուրդներին, իր գոյութեան կարճ ժամանակիւ ընթացքում արդեն տվել և դրական արդիւնքներ: Հաշվառման նոր սխառմի ժամանակ, յերբ զինվորական հաշվառման ընդունելը և հաշվառումից հանելը կատարվում և տնային գրքույկում գրանցելու և զուրս գրելու հետ միաժամանակ, պահետի գինապարտի համար փաստորեն անհետքին և դառնում հաշվառման յենթարկվելու իր պարտականութիւնը մոռանալը: Բացի այդ, հաշվառման նոր սխառմը շատ ավելի հարմար և գինապարտի համար: Դալով մի ուրիշ քաղաք կամ միլիցիայի այլ բաժանմունքի չըլան՝ միեւնույն քաղաքում, գինապարտը չպետք և անձամբ միլիցիա ներկայանա գինվորական հաշվառման ընդունվելու համար: Դրա համար բավական և, վոր նա անձնագրի հետ միասին տնային վարչութեանը հանձնի իր զինվորական գրքույկը:

Յեթե յուրաքանչյուր գինապարտ ճշգրտորեն պահպանի որինագծում 63, 64, 65 և 66-րդ հոդվածներով նախատեսված կանոնները, իսկ տնային վարչութիւնները, միլիցիան և գյուղխորհուրդները խստորեն հետևեն այդ բանին, իսկ նրանք պարտավոր են գրառվել դրանով, գիտակցելով այդ գործի համար ունեցած ամբողջ պատասխանատվութիւնը, ապա զինվորական հաշվառումը մեղանում կազմակերպված կլինի հիանալի, և հաշվառման տեղեկութիւնները, վորոնց ճշտու-

թիւնը հսկայական նշանակութիւն ունի պատերազմի ժամանակ զինված ուժերի հաջող մորիլիզացիայի ու նորմալ կոմպլեկտավորման համար,—կարտացոլեն պահետի կոնտինդենտների իսկական վիճակը:

ՏԱՐԱԿԱՆ ՅԵՎ ՆԱԽԱՌՈՐԱԿՈՉԱՅԻՆ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ: Ըստ գործող որենքի, նախադրակոչային պատրաստութեամբ ընդգրկված են յերկու հասակ՝ 18—19 տարեկան յերիտասարդները: Այդ պատրաստութիւնն իրականացվում և վարժական հավաքներում, յերկու ուսումնական ամիս ընդհանուր տեղութեամբ:

Որինագիծը մտցնում և յերիտասարդութեան զինվորական պատրաստութեան նոր ձև—տարրական զինվորական պատրաստութիւն, վորը կկիրառվի բոլոր վոչ-լրիվ միջնակարգ ու միջնակարգ դպրոցներում, սկսած 5-րդ դասարանից մինչև 7-րդ դասարանը ներառյալ: Դեռահասաների այդ տարրական պատրաստութիւնից բացի, կկիրառվի նաև նախադրակոչային պատրաստութիւն: Վերջինս կվերաբերի միջնակարգ դպրոցի յերեք բարձր դասարանների աշակերտներին (8, 9 և 10-րդ դասարաններին):

Չորդորող յերիտասարդութիւնը նախադրակոչային պատրաստութիւն, իրրև ուսուցման պարտադիր տեսակ, չի անցնի, վորովհետև վորձը ցույց և տվել, վոր այդպիսի պատրաստութիւնը պահանջում և մեծ միջոցներ և քիչ ոգուտ և բերում:

Տարրական զինվորական պատրաստութեան համար դպրոցների ուսումնական պլանի մեջ յենթադրվում և հատկացնել վեցորակում յերկուական ժամ, իսկ նախադրակոչային պատրաստութիւնն ուսումնական հաստատութիւններում կկիրառվի հատուկ ծրագրով:

Ինչպես տարրական, այնպես և նախադրակոչային պատրաստութիւնն ուսումնական հաստատութիւններում կկիրառվի հաստիքային գինւորական ղեկավարներին միջոցով, գերազանցապես պահեստի հրամանատարների կազմից:

Ճիշտ կազմակերպված տարրական և նախադրակոչային պատրաստութիւնը մեր յերկրի պաշտպանութեան համար կխաղա այնպիսի դեր, վորն նշանակութիւնը դժվար և գերադնահատել: Մեր ապագա մարտիկները հնարավորութիւն կստանան ծանոթանալու մեր Կարմիր Բանակի մարտական տրուդիցիաներին և գինւորական կարգապահութեան հիմնական սկզբունքներին: Դեռահասակները և սրտանինները կսովորեն զինվորական շարափարթութիւնը, հրաձգային դործը, կգիտենան հակառակին ու հակաբեմբական պաշտպանութեան կանոնները և, վոր գլխավորն և, կստանան Ֆիզիկական լավ վարժվածութիւն ու կոփվածք:

Անող սերունդը տարրական գինւորական պատրաստութեան միջոցով կստանա այն բարոյական ու Ֆիզիկական հատկութիւնները, վորոնք Կարմիր Բանակի մարտիկին անհրաժեշտ են սոցիալիզմի և մեր հայրենիքի համար մղելիք ապագա մարտերում:

Յեւ, վերջապես, յես պետք է նշեմ, վոր պարտադիր գինւորական ծառայութեան գործող որեւէր սահմանում և «կրօնական համոզմունքների պատճառով գինւորական ծառայութիւնից ազատելու» հատուկ կարգ:

Ինչպես ցույց է տվել վերջին տարիների զորակոչերի փորձը, կրօնական համոզմունքների պատճառով գինւորական ծառայութիւնից ազատվողների թիւն այնքան աննշան և (տառացիորեն միավորներ ամբողջ

Միութեան մեջ), վոր նոր որեւէր մեջ աղպիսի հատված մտցնելու վորեւ անհրաժեշտութիւն չկա արդեն: 1937—1938 թ. թ. զորակոչերի ժամանակ կրօնական համոզմունքների պատճառով գինւորական ծառայութիւնից ազատվելու մասին չեր ստացվել վոր մի դեմում:

Ընկե՛ր գեպուտատներ:

Յեզրափակման մեջ յես ուզում եմ ասել, վոր «Ընդհանուր գինւորական պարտականութեան» նոր որեւէր, վորը, հուսով եմ, կընդունի ԽՍՀՄ Գերագույն Խորհուրդը, կհանդիսանա այն ամուր հիմքը, վորն վրա Կարմիր Բանակը և Ռազմա-Մովային Նավատորմը կծավալվեն ե՛լ ավելի լայնորեն ու կզաւթեն ե՛լ ավելի հզոր, ե՛լ ավելի ամուր:

Խորհրդային Միութեան գինված ուժերը միշտ ել հանդիսացել են իրենց ժողովրդի միա ու արյունը և նրա հետ միասին առաջ են շարժվել դժվարութիւնների հաղթահարման ուղիով, նվաճումների ու հաղթանակների ուղիով:

Ինչպես վոր ամբողջ յերկիրը, Կարմիր Բանակն ու Ռազմա-Մովային Նավատորմն իրենց զարգացման բոլոր հտապներում՝ ե՛լ շինարարութեան բոլոր հարցերի, ե՛լ թշնամու դեմ մղված գինված պայքարի բոլոր հարցերի լուծման ժամանակ, միշտ իրենց առջևում ունեցել են Լենինի—Ստալինի մեծ կուսակցութիւնը և մեր խնայող առաջնորդ ընկեր Ստալինին: (Բուռն, յերկարատեւ ծափահարութիւններ, վորոնք վերածվում են ովացիսյի: Բոլորը վոտփի յեն կանգնում: Բացակաչութիւններ՝ «Ուռ», «Կեցցե՛ ընկեր Ստալինը»):

Յեւ այժմ, յերր ամբողջ աշխարհը գտնվում է նախապատերազմական տենդի վիճակում, Կարմիր Բա-

նակը և Ռազմա-Մովսիսին Նախատորմը հսկարտ են այն գիտակցութեամբ, վոր Խորհրդային Միութեան ղինված ուժերի հետ միատեղ մեր ամբողջ հիանալի ժողովուրդն ու Կառավարութեանը, Լենինի—Ստալինի կուսակցութեանը և մեր իմաստուն առաջնորդ Ստալինը միշտ և անդադար, հանդիստ և ուժգին աշխատում են, վորպեսզի ամեն մի վայրկյան լինեն մարտական լիակատար պատրաստութեան մեջ։ Խորհրդային Միութեանը չեն կարող հանկարծակիի բերել միջազգային իրադարձութեանները, վորքան ել դրանք անակնկալ ու անհղ լինեն։ Իսկ այն պարոնները, վորոնց միտքնված բանականութեանը նրանց խանդաբուստ և Խորհրդային Միութեանը տեսնել այնպես, ինչպիսին տա կա իրականում, միշտ կստանան առարկայական դասեր այնքան ժամանակ, մինչև հասկանան, վոր Խորհուրդների մեծ ժողովուրդն ունի և միշտ կունենա իր մեծ ու թշնամու դեմ մղվող պայքարում սարսափելի զինված ուժը, վորը կխորտակի բոլորին ու ամեն ժամանակ, ով վոր համարձակվի ձեռք բարձրացնել հաղթական Խորհրդային Միութեան սրբազան իրավունքների, հողի ու պատվի վրա։

Կեցցե՛ մեր ժողովուրդը և նրա պանծալի Կառավարությունը։

Կեցցե՛ Լենինի—Ստալինի կուսակցությունը։

Կեցցե՛ մեր մեծ Ստալինը։

(Բուռն ծափահարություններ, վորոնք վերածվում են ովացիայի։ «Ուռ» բացականչություններ։ Բոլորը վոտի յեն կանգնում և ծափահարում են։ Լսվում են բացականչություններ՝ «Կեցցե՛ Կարմիր Բանակը և նրա առաջնորդ ընկեր վորդիսիւրը», «Կեցցե՛ Ռազմա-Մովսիսին Նախատորմը», «Կեցցե՛ մեծ Ստալինը»)։

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0217742

40.534

4125 15 4.

О ПРОЕКТЕ ЗАКОНА О ВСЕОБЩЕЙ
ВОИНСКОЙ ОБЯЗАННОСТИ

Доклад Народного комиссара обороны
СССР маршала Советского Союза
тов. К. Е. Ворошилова

Армгиз—Издательство полит. литературы
Ереван, 1939